

ŘEMESLA 25. 05. 2017

Intarzie - obrazy, vytvořené vkládáním dřevěných dých

Podle historických pramenů byla technika intarzie známá již v době starého Řecka a Egypta. Šlo však o ojedinělé pokusy, největší rozmach z pohledu...

Intarzie je historická umělecká technika zdobení nábytku, která má své kořeny již ve starém Egyptě. Jde o zdobení plochy pomocí vkládání různě barevných dých na dřevěný podklad, čímž vznikají motivy podle požadovaného záměru. Výsledná dekorace je opracovaná do jedné roviny a je hladká, žádná z částí plasticky nevystupuje. S intarziemi se setkáme na honosném historickém nábytku, jde však rovněž o uměleckou a zdobící techniku, používanou i dnes v truhlářství i řezbářství.

Vývoj intarzie

Podle historických pramenů byla **technika intarzie** známá již v době starého Řecka a Egypta. Šlo však o ojedinělé pokusy, největší rozmach z pohledu historie zaznamenáváme až v době rozkvětu barokního a rokokového stylu. **Intarzie** tehdy patřila mezi nejužívanější **zobíci techniky dřeva a dřevěného nábytku**. Postupně se začaly vyvíjet osvědčené techniky a způsoby výroby intarzií, největším přínosem byl vynález stroje na řezání dých. S využíváním dých pro vkládání se tak postupně přestupovalo od použití tvrdých dřevin na měkké, především smrk či jedli.

V počátcích se výrobou intarzií zabývali **truhláři**, později vzniklo samostatné řemeslo. Dnes se oborem zabývají opět umělci truhláři [společně s řezbáři](#). S postupem staletí se také proměňovalo

použití dřevin. Zprvu se používal menší počet dostupných druhů dřeva, který postupně narůstal. Kromě běžně dostupných dřevin se začaly využívat i exotické druhy a kombinace s jinými typy materiálů, například s kovem, cínem, perletí či mosazí.

Základní postup výroby intarzie

Výchozím materiálem pro výrobu intarzií jsou **dřevěné dýhy**. Dnes se používají loupané a krájené dýhy o tloušťce nejčastěji **0,6 a 0,8 mm**. V minulosti však technologie neumožňovala takový způsob přípravy dýh, proto se používaly dýhy řezané **o tloušťce 3 až 8 mm**. Pro dosažení výsledného efektu se používají dýhy různých dřevin, díky čemuž se liší svým **barevným odstínem**. [Změnu barvy lze docílit i mořením](#).

Výrobu intarzie předchází **pečlivý návrh**, sestavení modelu a eventuálně výroba kartonových šablon pro snadné přenesení na dýhy. Zásadním krokem je vyřezávání požadovaných tvarů jednotlivých dílků. K tomu se využívají různé techniky řezby:

- **Řezání nožem** - používají se ostré, různě tvarované řezbářské nože pro výrobu intarzií. Použit lze rovněž klasický odlamovací nožik či skalpel. Při řezání se nesmí na řezací nástroj příliš tlačit, jelikož dochází k odlamování dýhy. Doporučuje se jemnější, několikrát opakovaný řez, který poruší veškerá vlákna.
- **Řezání ruční pilkou** - k řezání dýhy lze rovněž využít mechanické pilky. Oblíbená je takzvaná dýhořezka, což je pilka s jemnými zoubky ve tvaru vajíčka. Kvalitního čistého řezu lze dosáhnout rovněž použitím pilky lupenkové, díky které lze vyřezat i drobné ornamenty zakřivených tvarů.
- **Řezání elektrickou dekupírkou** - v současné době se při výrobě intarzií používají rovněž nástroje elektrické. Příkladem je elektrická dekupírka, pomocí které lze vyřezávat rychle, přesně a rovnoměrně.
- **Řezání laserem** - profesionální firmy, zabývající se moderní intarzií, používají k řezání laser. Díky němu jsou jednotlivé dílky dýhy vyřezané v maximální přesnosti a zajistí dokonalý výsledek.

Ve chvíli, kdy jsou jednotlivé dílky z několika druhů dýhy přesně vyřezány, je třeba z nich sestavit **požadovaný motiv**. Dílky musí být [vyřezány s maximální přesností](#), aby se mezi nimi po složení obrazce nevyskytovaly velké mezery. Sestavený obrazec se dočasně spojí pomocí papírové lepicí pásky, která umožní manipulaci s celým dílem.

Výslednou **intarzii** je třeba přenést na požadovaný podklad - překližku nebo samotný kus nábytku. Pro lepení je vhodné použít kliš či epoxidové lepidlo. Nanáší se jen nezbytné množství lepidla, v opačném případě začne prosakovat skrz motiv a jeho čištění bude obtížné. Po nalepení na podklad je třeba **intarzii lisovat**. Pro ochranu dýhy se obrazec z horní části zakryje novinami a pořádně utáhne pomocí stahováků. Ideální doba lisování intarzie je **několik hodin**.

Po zaschnutí lepidla a lisování se z intarzie odstraní **papírová lepicí páska** a přistupuje se k povrchové úpravě. Drobné mezery, vytvořené mezi jednotlivými dílky, se zaplní lepidlem, smíchaným s jemnými pilinami. Přichází fáze broušení, dokud nebude celý povrch jednotlý, hladký a bez hmatatelných výškových rozdílů. Poslední fází výroby intarzie je povrchová úprava lakováním. Tahy štětcem v jednom směru se nanáší **nitrocelulózový lak**. Po nanesení a zaschnutí několika vrstev se hotové dílo opět přebrousí jemným smirkovým papírem.

Intarzie - používané dřeviny

Pro potřeby intarzie je nutné používat vysoce kvalitní **dýhy co nejvyšší jakosti**, bez vad, nečistot a barevných odlišností. V současné době jsou na trhu dobře dostupné jak dýhy z tradičních dřevin, tak z těch exotických. Mezi tradiční patří například dub, javor, bříza, buk, třešeň ad. Do kategorie exotických dřevin pro výrobu dýh patří mahagon, makasar, padouk, bambus či meranti.

Samostatnou kategorií tvoří **okrasné dýhy**, které se používají jako pozadí ornamentu a lepí se na překližku. Okrasné dýhy se dělí do několika kategorií podle použití (na vnitřní a vnější plochy) a typu (radiální a fládrové).

Výroba intarzií je impozantním řemeslem, kterému se věnují nejen profesionální truhláři a řezbáři, ale také amatéři. O intarzie je zájem i v oblasti pořádání rukodělných kurzů a kroužků pro děti i dospělé. **Výrobu vlastní intarzie** si můžete vyzkoušet i v domácím prostředí, kromě dýhy a základního truhlářského nářadí toho příliš nepotřebujete.